

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ У СФЕРІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

УДК 35.304.39

DOI <https://doi.org/10.32782/1813-3401.2023.4.10>

Горник В. Г.,

доктор наук з державного управління, професор,
директор Навчально-наукового інституту управління, економіки та природокористування,
професор кафедри публічного управління та економіки Таврійського національного
університету імені В. І. Вернадського

Євмєшкіна О. Л.,

доктор наук з державного управління, професор,
завідувач кафедри публічного управління та економіки
Таврійського національного університету
імені В. І. Вернадського

Сімак С. В.,

доктор наук з державного управління, професор,
професор кафедри публічного управління та економіки
Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського

МЕХАНІЗМИ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ У ВИБОРЧОМУ ПРОЦЕСІ В УКРАЇНІ

У статті розглядаються основні поняття корупції та корупції у виборчому процесі. Корупція взагалі тлумачиться як зловживання владою, посадою або авторитетом заради приватного блага, отримання певних благ, прибутків незаконним шляхом. Розглянуто конкретні форми корупційних правопорушень, поняття корупційних технологій як способів організації та проведення виборчого процесу окремими політичними діячами, службовими особами державних органів шляхом застосування неправомірних прийомів, методів, дій, масового чи індивідуального підкупу електорату, незаконного втручання до електоральної свідомості й електоральної поведінки та здійснення інших корупційних проявів в інтересах окремих партій, кандидатів на виборчі посади. Встановлено типи виборів відповідно до Конституції України та визначено суб'єкти, на яких поширюється під час виборів дія Закону України «Про запобігання корупції». Проаналізовано корупційні ризики виборчого процесу. Розглянуто механізм забезпечення публічності й відкритості виборчого процесу: інформування громадян, ознайомлення виборців зі списками виборців, передвиборними програмами партій (місцевих організацій партій), кандидатів, виборчими списками партій (організацій партій), відомостями про кандидатів; роз'яснення виборцям порядку голосування; оприлюднення підсумків голосування. Дієвим механізмом контролю за процедурою голосування, підрахунком голосів, оформлення виборчої документації та іншої діяльності виборчих комісій в період проведення голосування й встановлення його результатів є призначення спостерігачів під час проходження виборчого процесу. Їх присутність сприяє недопущенню фактів порушень виборчих прав громадян та виборчого процесу, зміцненню впевненості виборців у демократичності і справедливості виборів, визнанню на міжнародному рівні легітимності їх результатів. Механізмами запобігання корупції у виборчому процесі є забезпечення відкритості і прозорості виборчого процесу, призначення спостерігачів (забезпечує контроль за

процедурою голосування, підрахунком голосів, оформлення виборчої документації та іншої діяльності виборчих комісій в період проведення голосування й встановлення його результатів), а також реалізація антикорупційної політики на основі довгострокової антикорупційної стратегії.

Ключові слова: корупція, запобігання корупції, політична корупція, суб'єкти виборчого процесу, корупційні ризики, форми корупційних правопорушень, механізми запобігання корупції.

Постановка проблеми. Корупція завжди вважалася головною суспільною проблемою глобального рівня. Особливо масштабно вона може проявлятися у виборчому процесі, оскільки перебування при владі дає можливість відчувати всю повноту влади, мати перевагу у прийнятті рішень, легкий доступ до ресурсів. Сучасні вчені вважають, що «ефективна протидія політичній корупції потребує адекватної державної стратегії, підкріпленої відповідною тактикою, дієвими за конкретних умов технологіями. Для конструювання такої стратегії протидії корупційним проявам у політиці потрібні всебічне наукове осмислення, аналіз сутності та особливостей прояву політичної корупції» [7]. В Антикорупційній стратегії на 2021–2025 роки відзначено поступове покращення порівняльних показників рівня корупції в Україні. Проте, подальша боротьба з корупцією залишається важливою проблемою розвитку Українського суспільства.

Аналіз останніх публікацій. Сутність політичної корупції розкрито в працях таких сучасних вчених: І. Гонак, В. Корж, І. Кушнар'єва. Загальні проблеми корупції досліджені В. Авер'яновим, В. Возним, О. Михайленком. Проблеми корупції в державному управлінні розглянуті В. Горником, С. Кравченком, В. Побережним, О. Прохоренком, С. Серьогіним. Питання корупційних ризиків під час виборчого процесу висвітлені І. Кушнар'євим. Разом з тим, незважаючи на досить велику кількість наукових праць з питань корупції у процесі проведення виборів, бракує розробки щодо дослідження механізмів запобігання корупції у виборчому процесі в Україні.

Метою статті є визначення механізмів запобігання корупції у виборчому процесі в Україні.

Виклад основного матеріалу. Проблеми корупції широко висвітлюються вченими різних галузей наук. Корупція взагалі тлумачиться як зловживання владою, посадою або авторитетом заради приватного блага, отримання певних благ, прибутків незаконним шляхом. Цивільна конвенція Ради Європи про боротьбу з корупцією кваліфікує корупцію як прямі чи опосередковані вимагання, пропонування, дачу або одержання хабара чи будь-якої іншої неправомірної вигоди або можливості її отримання,

які порушують належне виконання будь-якого обов'язку особою, що отримує хабара, неправомірну вигоду чи можливість мати таку вигоду, або поведінку такої особи [1].

У навчальному посібнику «Антикорупційна політика та запобігання корупції в публічному управлінні» наведено конкретні форми корупційних правопорушень, а саме:

– зловживання владою або посадовим становищем, перевищення влади або повноважень, злочини, що вчиняються для задоволення корисливих чи інших особистих інтересів або інтересів інших осіб;

– розкрадання державного, колективного або приватного майна з використанням посадового становища;

– незаконне одержання матеріальних або інших благ, пільг та інших переваг;

– одержання кредитів, позичок, допомоги, придбання цінних паперів, нерухомості або іншого майна з використанням пільг чи переваг, не передбачених законодавством або на які особа не має права;

– здійснення самостійно, через представника або підставних осіб підприємницької діяльності з використанням влади чи посадових повноважень, а також пов'язаних з ними можливостей;

– хабарництво;

– сприяння з використанням посадового становища фізичним і юридичним особам у здійсненні ними підприємницької та іншої діяльності з метою незаконного одержання за це матеріальних або інших благ, пільг та інших переваг;

– неправомірне втручання з використанням посадового становища у діяльність інших державних органів чи посадових осіб з метою перешкодити виконанню ними своїх повноважень чи домогтися прийняття неправомірного рішення;

– використання інформації, одержаної під час виконання посадових обов'язків, у корисливих чи інших особистих інтересах;

– необґрунтована відмова у наданні відповідної інформації або несвоєчасне її надання, або надання недостовірної чи неповної службової інформації;

– надання необґрунтованих переваг фізичним або юридичним особам шляхом підготов-

ки і прийняття нормативно-правових актів чи управлінських рішень; протегування з корисливих або інших особистих інтересів у призначенні на посаду особи, яка за діловими і професійними якостями не має переваг перед іншими кандидатами [1].

Корупційні прояви можуть зустрічатися у всіх сферах життєдіяльності суспільства, зокрема, особливе місце вони мають у виборчому процесі. Взагалі, корупція виборчого процесу формується науковцями як «політична корупція». Зокрема, у праці І. Тимошенко корупцію у виборчому процесі пропонується розглядати як вид корупції політичної, що являє собою діяльність зацікавлених осіб, яка спрямована на купівлю-продаж владних повноважень, коли кандидати на виборні посади офіційно отримують ці повноваження, а особи, які їм у цьому сприяють, бажають отримати у майбутньому можливість впливати на прийняття вигідних для них рішень через застосування таких способів як лобіювання, протекціоналізм та інше [10].

У результаті аналізу низки наукових джерел В. Корж свідчить, що в Україні термін «політична корупція» увійшов до політичного лексикону в 2006–2009 роках. Політична корупція в Україні упродовж усіх років незалежності була більшою чи меншою мірою атрибутом діяльності політичних акторів; охопила всі гілки та інститути державної влади та органи місцевого самоврядування [6]. Також у праці [6] наводиться поняття корупційних технологій як способів організації та проведення виборчого процесу окремими політичними діячами, службовими особами державних органів шляхом застосування неправомірних прийомів, методів, дій, масового чи індивідуального підкупу електорату, незаконного втручання до електоральної свідомості й електоральної поведінки та здійснення інших корупційних проявів в інтересах окремих партій, кандидатів на виборчі посади. На думку автора, корупційна виборча технологія включає декілька способів корупційних злочинів як у сфері виборчого процесу, так і у сфері службової діяльності. Зокрема, запропоновано наступні види корупційних виборчих технологій, які безпосередньо пов'язані з: прямим підкупом електорату; корупційними діями службових осіб; фальсифікацією результатів виборів.

Відповідно до Конституції України в Україні проводяться такі типи виборів як: вибори Президента України; народних депутатів України, а також місцеві вибори: депутатів Верховної Ради

Автономної Республіки Крим; депутатів сільської, селищної, міської ради; сільського, селищного, міського голови; депутатів районної ради; депутатів обласної ради; депутатів районної у місті ради (у містах, де утворені районні у місті ради) [5]. Також у законодавстві визначено суб'єкти, на яких поширюється під час виборів дія Закону України «Про запобігання корупції». Серед таких є: «кандидати у народні депутати України, зареєстровані у порядку, встановленому Законом України «Про вибори народних депутатів України», кандидати на пост Президента України, зареєстровані у порядку, встановленому Законом України «Про вибори Президента України», кандидати в депутати Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласних, районних, міських, районних у містах, сільських, селищних рад, кандидати на посади сільських, селищних, міських голів та старост» [9].

В Україні забезпечується рівність прав і можливостей кандидатів, партій – суб'єктів виборчого процесу брати участь у виборчому процесі відповідних виборів. Це затверджено у Виборчому кодексі такими положеннями як:

- заборонаю привілеїв чи обмежень кандидатів в залежності від суб'єкта висування, за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, інвалідності та стану здоров'я, за мовними або іншими ознаками;

- заборонаю втручання органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб та службових осіб у виборчий процес, за винятком здійснення повноважень, передбачених цим Кодексом;

- рівним та неупередженим ставленням органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, державних та комунальних підприємств, закладів, установ, організацій, їх посадових та службових осіб до кандидатів, партій (організацій партій) – суб'єктів відповідного виборчого процесу;

- заборонаю використання для фінансування передвиборної агітації інших коштів, крім коштів виборчого фонду партії (кандидата, організації партії);

- рівним та неупередженим ставленням засобів масової інформації, інформаційних агентств до кандидатів, партій (організацій партій) – суб'єктів виборчого процесу [3].

Протягом усього виборчого процесу можуть виникати певні корупційні ризики. На думку вченого І. Кушнарьова корупційний ризик проявляється у намірі народного депутата неправомірно використати свої повноваження з метою отримання ресурсів державного бюджету для підкупу чи маніпуляцій позицією виборців свого округу задля наступного переобрання. Вчений виділяє цілий ряд проявів політичної корупції у діяльності народного обранця:

- завищення вартості вирішення проблеми;
- конфлікт інтересів;
- тіньове або непрозоре лобювання;
- лобювання, пов'язане з «тушкуванням» – перехід в іншу фракцію задля отримання фінансування на об'єкти, які є на території виборчого округу;
- лобювання без «тушкування» – «правильне» голосування попри рішення фракції та обіцянки виборцям задля отримання надалі фінансування на об'єкти, які знаходяться на території виборчого округу;
- ігнорування та бездіяльність щодо проблем, які є на суспільному порядку денному [7].

Однією з форм політичних відносин, що має місце у виборчому процесі, вважається політична боротьба. Звичайно, проявом такої боротьби є зіткнення політичних інтересів різних суб'єктів політики, оскільки кожна із сторін прагне досягти своєї політичної мети. У праці «Особливості прояву корупції під час виборів» виявлено такі напрями корупції в умовах здійснення політичної боротьби:

- здійснюється застосування негативних кримінально-правових чи фінансовоекономічних засобів впливу до політиків та державних діячів (в основному, незалежних) за наявності для цього політичної доцільності, але не через їх фактичну чи юридичну наявності;
- підкуп виборців;
- юридичне переслідування політичних опонентів влади шляхом притягнення їх до кримінальної, адміністративної чи іншої відповідальності за звинуваченням у корупційних чи інших протизаконних діях за відсутності для цього юридичних підстав;
- продаж місць у виборчих списках;
- здійснення репресивних дій з тих же мотивів щодо наближених до політичних діячів осіб, у дискредитації яких зацікавлені політичні опоненти чи владна верхівка [4].

З метою запобігання проявам політичної корупції виборчим кодексом передбачено забез-

печення публічності й відкритості виборчого процесу. Забезпечуючи публічний та відкритий характер виборчого процесу виборчі комісії, що організовують підготовку та проведення відповідних виборів [3]:

- інформують громадян про свій склад, місцезнаходження та режим роботи, про виборчі округи і виборчі дільниці, про основні права виборців, у тому числі про право оскарження протиправних рішень, дій чи бездіяльності виборчих комісій та їх членів, органів виконавчої влади, органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування, підприємств, закладів, установ і організацій, їх керівників, інших посадових та службових осіб, які порушують або обмежують виборчі права;
- забезпечують можливість для ознайомлення виборців, інших суб'єктів відповідного виборчого процесу зі списками виборців, передвиборними програмами партій (місцевих організацій партій), кандидатів, виборчими списками партій (організацій партій), відомостями про кандидатів;
- роз'яснюють виборцям порядок голосування, у тому числі порядок заповнення виборчих бюлетенів;
- оприлюднюють підсумки голосування та результати відповідних виборів.

Корупція на виборах характеризується тим, що кандидат, який отримав владні повноваження у законодавчому чи виконавчому органі, обмінює їх на пропоновані йому матеріальні та нематеріальні блага. Серед факторів, які можуть призвести до корупції у виборчому процесі, І. Тимошенко пропонує виділити такі:

- правові (недосконалість виборчого законодавства; змінюваність законодавства про вибори напередодні виборчої кампанії або в процесі її проведення; правовий нігілізм як організаторів виборчого процесу, так і громадян, які беруть участь у ньому; грубе порушення законодавства про вибори органами державної влади та органами місцевого самоврядування; необ'єктивний розгляд у судах виборчих спорів та інші);
- економічні (використання посадовими особами своїх фінансових, матеріальних, організаційних ресурсів для забезпечення своєї перемоги на виборах або свого ставленика з метою розширення корупційного використання ресурсів, якими в результаті перемоги можна буде розпоряджатися; перерозподіл власності як наслідок частіше місцевих виборів, але й загальнодержавних також, коли через майже

законні способи звернення до суду легалізуються права на володіння, користування та розпорядження власністю тощо);

– соціальні (низький рівень електоральної культури учасників виборчого процесу; відсутність ефективної соціальної відповідальності за порушення виборчого законодавства як прояву зовнішньої негативної реакції з боку суспільства; слабкість і нерозвинутість інститутів громадянського суспільства та ін.);

– ідеологічні фактори (відсутність стратегії розвитку держави та суспільства, політичної та правової системи; невизначеність держави щодо напрямів боротьби з корупційними явищами як у сфері економіки, так і у сфері політики та в процесі виборів зокрема);

– психологічні фактори (розвиток специфічних клієнтських відносин у структурі влади, коли різниця у соціальному статусі “патрона” і “клієнта” дає можливість першим домінувати над другими та використовувати владні, фінансові, матеріальні ресурси підлеглого з огляду на визнання лідерства патрона через особисті, приватні, неформальні відносини з клієнтами (т. зв. клієнтилізм); зниження рівня моральності у політиці: знецінення основних морально-етичних критеріїв у поведінці як політиків, так і електорату в ході виборчої кампанії; низький рівень правової культури загалом учасників виборчого процесу тощо) [10].

Важливим фактом політичних корупційних проявів В. Корж вважає спроби нівелювання, невиконання норм антикорупційного законодавства партіями, оскільки в Україні «склалася стійка непрозора система фінансування політичних партій і виборчих кампаній, коли більшість доходів і видатків партій йшли «чорною готівкою». У результаті цього більшість партій та їх кандидатів стали залежними не від виборців, а від олігархів» [6].

Дієвим механізмом контролю за процедурою голосування, підрахунком голосів, оформлення виборчої документації та іншої діяльності виборчих комісій в період проведення голосування й встановлення його результатів є призначення спостерігачів під час проходження виборчого процесу. Їх присутність сприяє недопущенню фактів порушень виборчих прав громадян та виборчого процесу, зміцненню впевненості виборців у демократичності і справедливості виборів, визнанню на міжнародному рівні легітимності їх результатів. Незалежне спостереження за виборами, наявність системи

контролю з боку громадськості сприяє запобіганню корупції в організації виборчого процесу, а також може гарантувати забезпечення прозорості і відкритості виборів. «Атмосфера гласності виборчої кампанії, присутність спостерігачів на виборчих дільницях у день виборів підвищує впевненість громадян у чесності і справедливості виборів, сприяє їх активній участі у виборчому процесі. Крім того, це надає можливості оцінити легітимність результатів виборів, а виявлення та аналіз найбільш істотних порушень виборчих процедур сприяє удосконаленню виборчого законодавства та виборчих технологій» [8].

Важливим механізмом запобігання корупції у виборчому процесі є здійснення антикорупційної політики на основі виконання довгострокової стратегії. Так, у посібнику «Антикорупційна політика та запобігання корупції в публічному управлінні» обґрунтовується доцільність послідовної реалізації трьох антикорупційних стратегій:

– суспільне усвідомлення небезпеки корупції і її наслідків (усвідомлення);

– запобігання та протидія корупції (якісне управління);

– верховенство закону і захист прав громадян (попередження).

Перша стратегія (усвідомлення) включає у себе такий комплекс дій:

– загальний аналіз ситуації та вироблення антикорупційної стратегії;

– антикорупційна громадянська освіта;

– вільний доступ до інформації та незалежні ЗМІ.

Друга стратегія (якісне управління) передбачає:

– транспарентність влади, прозорі процедури (у першу чергу у бюджетній сфері та виборчому процесі);

– реформування системи державної служби, системи правоохоронних органів;

– громадську участь в протидії корупції;

– зменшення рівня втручання держави в суспільні справи;

– етичні кодекси для політиків, чиновників, підприємців;

– зниження адміністративних бар'єрів для підприємців і впровадження конкурсності (система державних замовлень, грантів, інших конкурсних механізмів).

У межах третьої стратегії (попередження) пропонуються такі напрями:

– сильна і незалежна судова влада;
 – неухильне виконання законів;
 – законодавча база і громадська експертиза;
 – правова допомога і захист, впровадження інституту омбудсмена та інших правових інститутів [1].

Сучасна антикорупційна стратегія на 2021–2025 роки [2] передбачає такі основні принципи державної антикорупційної політики:

– оптимізація функцій держави та місцевого самоврядування, реалізація чого передусім передбачає: усунення дублювання повноважень різними органами; тимчасове припинення реалізації малоефективних повноважень, що супроводжуються високим рівнем корупції, до запровадження належних процедур, які мінімізуватимуть відповідні корупційні ризики; усунення випадків реалізації одним і тим самим органом повноважень, поєднання яких створює додаткові корупційні ризики;

– цифрова трансформація реалізації повноважень органами державної влади та органами місцевого самоврядування, прозорість діяльності та відкриття даних як основа для мінімізації корупційних ризиків у їх діяльності;

– створення на противагу існуючим корупційним практикам більш зручних та законних способів задоволення потреб фізичних і юридичних осіб;

– забезпечення невідворотності юридичної відповідальності за корупційні та пов'язані з корупцією правопорушення, що створює додатковий стримувальний ефект для всіх суб'єктів правовідносин;

– формування суспільної нетерпимості до корупції, утвердження культури доброчесності та поваги до верховенства права.

Однією з цілей стратегії передбачено формування негативного ставлення до корупції. В результаті її досягнення має підвищитися рівень обізнаності громадян, які усвідомлюють важливість стандартів доброчесної та етичної поведінки публічних службовців, завдяки активному та системному проведенню інформаційно-просвітницьких і навчально-методичних заходів, інтегрованих у формальну та неформальну освіту. Також важливим є досягнення цілей врегулювання конфлікту інтересів, забезпечення фінансового контролю, захист викривачів корупції.

Висновок. Отже, корупція у виборчому процесі розглядається як політична корупція, про якими якої вчені виділяють завищення вартості вирішення проблеми, конфлікт інтересів, тіньове або непрозоре лобювання та інше. Дієвими

механізмами запобігання корупції у виборчому процесі є забезпечення відкритості і прозорості виборчого процесу, призначення спостерігачів (забезпечує контроль за процедурою голосування, підрахунком голосів, оформлення виборчої документації та іншої діяльності виборчих комісій в період проведення голосування й встановлення його результатів), а також реалізація антикорупційної політики на основі довгострокової антикорупційної стратегії.

Список використаної літератури:

1. Антикорупційна політика та запобігання корупції в публічному управлінні: навчальний посібник / Бондар І. С., Горник В. Г., Кравченко С. О., Кравченко В. В. К. : Вид-во Ліра-К, 2016. 163 с.
2. Антикорупційна стратегія на 2021–2025 роки. URL: <https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2022/08/Antykoruptsijna-strategiya-na-2021-2025-rr.pdf>
3. Виборчий кодекс України. 19.12.2019р. №396-IX. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2020, № 7, № 8, № 9, ст. 48. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20#Text>
4. Гонак І. Особливості прояву корупції під час виборів. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream.pdf>
5. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року, із змінами і доповненнями, внесеними законами України від 8 грудня 2004 року № 2222-IV, від 1 лютого 2011 року № 2952-VI, від 19 вересня 2013 року № 586-VII. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/constitution>
6. Корж В. Проблеми протидії корупційним виборчим технологіям. 2019. С. 78–80. URL: https://univd.edu.ua/general/publishing/konf/17_10_2019/pdf/23.pdf
7. Кушнар'єв І. Політична корупція в Україні: пошук методів протидії. *Вісник Львівського університету. Серія: Філософсько-політологічні студії*. 2017. Вип. 14. С. 150–156.
8. Марцеляк О.В., Марцеляк М.О., Місце і роль офіційних спостерігачів від іноземних держав та міжнародних організацій на виборах: досвід України і зарубіжних країн. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія: Право*. 2021. Вип. 63. С. 70–82. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2021/08/15.pdf>
9. Про запобігання корупції. Закон України. 14.10.2014. № 1700. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 49, ст. 2056. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>
10. Тимошенко І. Вибори та корупція: сутність, причини, заходи запобігання. *Правовий вісник Української академії банківської справи*. 2014. № 2 (11). С. 7–11.

Hornyk V. H., Simak S. V., Yevmieshkina O. L. Mechanisms for the prevention of corruption in the election process in Ukraine

The article examines the main concepts of corruption and corruption in the election process. Corruption is generally interpreted as abuse of power, position or authority for private benefit, obtaining certain benefits, profits by illegal means. Specific forms of corruption offenses, the concept of corruption technologies as methods of organizing and conducting the election process by individual political figures, officials of state bodies through the use of illegal methods, methods, actions, mass or individual bribery of the electorate, illegal interference with electoral consciousness and electoral behavior and the implementation of other manifestations of corruption in the interests of individual parties, candidates for electoral positions. The types of elections have been established in accordance with the Constitution of Ukraine and the entities to which the Law of Ukraine "On Prevention of Corruption" applies during elections have been defined. Corruption risks of the election process were analyzed. The mechanism for ensuring publicity and openness of the election process was considered: informing citizens, familiarizing voters with voter lists, pre-election programs of parties (local party organizations), candidates, election lists of parties (party organizations), information about candidates; explanation of the voting procedure to voters; publication of voting results. The appointment of observers during the election process is an effective control mechanism for the voting procedure, counting of votes, registration of election documentation and other activities of election commissions during the period of voting and establishing its results. Their presence contributes to the prevention of violations of the electoral rights of citizens and the electoral process, to strengthening the confidence of voters in the democratic and fair elections, and to the international recognition of the legitimacy of their results. An important mechanism for preventing corruption in the election process is the implementation of an anti-corruption policy based on the implementation of a long-term strategy. The principles of state anti-corruption policy are considered. The mechanisms for preventing corruption in the election process are ensuring the openness and transparency of the election process, the appointment of observers (provides control over the voting procedure, counting of votes, the preparation of election documentation and other activities of election commissions during the period of voting and establishing its results), as well as the implementation of anti-corruption policy on based on the long-term anti-corruption strategy.

Key words: *corruption, prevention of corruption, political corruption, subjects of the election process, corruption risks, forms of corruption offenses, mechanisms for preventing corruption.*